

En hurdan morgondag vill du bygga? Visa din natur och rösta!

De Grönas riksdagsvalprogram 2019

Godkänt på partidelegationens möte 17.2.2019

Det 101-åriga Finland befinner sig i ett vägskäl. De val som vi gör just nu avgör hurdant samhälle vi bygger inte bara för oss själva, utan också för dem som kommer efter oss.

Den nordiska välfärdsstatens löfte om jämlikhet och en rättvis välfärd är Finlands stora arv. Vår uppgift är att föra det arvet vidare så att det står sig också under de kommande hundra åren.

Välfärdsstatens framtid är grön. Om vi inte tar hand om miljöns bärkraft och stoppar klimatförändringen, håller inte grunden som välfärden och jämlikheten står på. Därför måste nästa regering vara en regering för hållbar utveckling, en regering som uppdaterar den gröna välfärdsstaten till nutiden. Den bör också vara en feministisk regering, som demonterar de strukturer som skapar ojämlikhet, och bereder rum för varje människas rätt att vara sig själv.

I det här valprogrammet presenterar vi våra primärmålsättningar för att åstadkomma den förändring som behövs. Vi vill ställa **miljön och klimatet** i politikens mitt, göra **utbildningen** i Finland till världens bästa, bekämpa **fattigdomen och ojämlikheten** samt skapa nytt arbete och förutsättningar för framgång för Finland.

Åtgärderna för att stoppa klimatförändringen och försämringen av naturens diversitet sätter upp randvillkoren för allt det vi gör under de kommande decennierna. Nästa regerings brådskande plikt är att lyfta Finland till den nivå som krävs för att genomföra denna uppgift. Vårt samhälles hela verksamhet – hela vårt sätt att producera, konsumera och leva – måste anpassas till gränserna för miljöns bärkraft. Den här stora förändringen måste ske tryggt och rättvist.

Att återställa respekten för utbildning är nästa regerings andra brådskande uppgift. Utbildning har varit en väsentlig del av Finlands framgångssaga. Det är upp till oss hur vi klarar av att fortsätta det bygget. Målsättningen måste vara att göra utbildningen i Finland till världens bästa. De Gröna för fram det som Finlands gemensamma nationella projekt.

För att se till att alla hålls med när omdaningens vindar blåser behövs en förnyelse av socialskyddet som minskar fattigdomen och ger människor makt att bygga sina egna liv. Kärnan i denna förnyelse är en basinkomst, som liksom ett skyddsnet bär människan från en livssituation till nästa och garanterar att det alltid finns fast mark under fötterna.

De Grönas Finland tillhör inte bara personer med ett visst utseende, med en viss hudfärg, personer som uppfyller vissa kriterier. De Grönas Finland är allas vårt gemensamma Finland, det är ett bra hem för envar. Vårt gemensamma Finland finns till för kvinnor, för män och för människor av annat kön, för folk som har fötts här och för folk som flyttat hit, för unga och för gamla, för minoriteter och för majoriteter. Vi försvarar demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer överallt där de är hotade, både nära och fjärran.

För detta Finland och för de här målsättningarna kallar De Gröna alla att vara med och bidra till förändringen i valet i vår. Vi utmanar oss alla att visa ett hårdant land och en hårdan värld vi vill bygga. Visa din natur och rösta! Valet är ditt.

De Grönas 20 primärmålsättningar i riksdagsvalet:

Vi stoppar klimatförändringen, vi skyddar vår gemensamma miljö

1. Vägkarta till en rättvis förändring
2. Förfalldatum på fossila bränslen, ner med stöd som är skadliga för miljön
3. Vi gör trafiken utsläppsfri, städerna och kommunerna hållbara
4. Vi skyddar naturens mångfald och ökar kolsänkorna
5. På väg mot ett Finland som respekterar djurens rättigheter

Vi skapar världens bästa utbildning

6. Vi gör utbildningen till ett nationellt primärprojekt
7. Stark satsning på förskolan
8. Respekt åt grundskolans kärnuppdrag
9. Utbildning på andra stadiet åt alla är minimikravet
10. Pengar, arbetsro och frihet till högskolorna och forskningen
11. Vi tar det ständiga lärandet till en ny nivå

Vi bekämpar fattigdomen och ojämlikheten

12. Vi förnyar socialskyddet och tar ett steg mot basinkomst
13. Vi fixar vårdtjänsterna och bekämpar utsattheten
14. Vi förpassar ojämlikheten till historien
15. Vi tar ansvar globalt

Vi skapar jobb och trygghet

16. Genom utbildning och know-how får vi en kunnig arbetskraft
17. Vi underlättar den arbetsrelaterade invandringen och integreringen
18. Vi sänker trösklarna i arbetslivet
19. Vi förnyar tjänsterna för arbetssökande
20. Den offentliga sektorn stöder förnyelsen av ekonomin

Vi stoppar klimatförändringen, vi skyddar vår gemensamma miljö

Vi tar hela tiden ut mera av vår gemensamma planet än den tål. Det är fortfarande möjligt att välja en hållbar framtid. Vi måste ändra kurs. Den ödesdigra uppvärmningen av klimatet och naturens försvagade diversitet måste stoppas redan idag för imorgon är det för sent. Klimatåtgärder eller tomt prat? Visa din natur och rösta! Valet är ditt.

1 Vägkarta till en rättvis förändring

Att förhindra att klimatet uppvärms med mer än 1,5 grader är vår tids viktigaste uppgift. Vi gör upp en vägkarta på hur vi förändrar Finland under de kommande årtionden så att landet blir hållbart vad klimatet beträffar. I det arbetet tar vi med alla parter i samhället: arbetstagarna, näringslivet, medborgarsamhället.

Övergången till ett utsläppsfritt samhälle måste göras trygg och rättvis. Vi säkerställer att förändringens pris fördelas rättvist: vi låter inte dem betala som redan har det svårt i vardagen.

Det vi har framför oss är en ny industriell revolution, inget mindre. Att bekämpa klimatförändringen innebär en väldig mängd ny teknologi, tjänster, arbete och internationella marknader för finländska produkter och lösningar som sparar på miljön.

- Vi ställer upp kolneutralitet som en mellanetapp, det vill säga ett tillstånd där våra kolsänkor upphäver våra återstående utsläpp år 2030. Det här innebär i praktiken en utsläppsminskning på 60 procent. Nästa omedelbara steg blir att uppnå ett tillstånd där våra sänkor binder mera koldioxid från atmosfären än vi släpper ut.
- Vi gör upp planer på hur vi kan stöda olika branscher och grupper av människor att frigöra sig från fossilekonomin. Vi hjälper till exempel arbetstagarna inom torvindustrin, som står inför en nedläggning, att hitta de nya arbetsplatser som uppstår i samband med förändringen.
- Vi förbereder en grön skattereform, där vi för över tyngdpunkten inom beskattningen från beskattning av arbete till beskattning av miljöbelastning och stoppar skattesmitning. Vi kompenserar låginkomsttagarna för konsekvenserna av miljö- och konsumtionskatterna genom inkomstöverföringar och sänkning av inkomstskatten.

2 Förfalldatum på fossila bränslen, ner med stöd som är skadliga för miljön

Vi bör på kort varsel upphöra med förbrukningen av torv, stenkol, bensin, diesel, brännolja och till slut även naturgas. Istället för fossila bränslen tar vi i bruk förnybara och utsläppsfria lösningar: vind, sol, hållbar bioenergi, jordvärme i liten och stor skala, tillvaratagande av spillvärme, energieffektivitet, smarta nät och lagring av energi.

- Vi sätter ett förfalldatum på fossila bränslen: stenkol och torv på 2020-talet, naturgas och trafikbränslen på 2030-talet.
- Under Finlands EU-ordförandeperiod nästa höst sätter vi som huvudmål för EU att återta sitt klimatledarskap. EU behöver en bindande kolbudget och en bakre gräns för när hela EU

bör vara kolneutralt. Utsläppshandeln bör göras strängare bland annat genom att vi avstår från gratisutdelning av utsläppsrätter och sätter ett lägstapris för utsläppen.

- De miljöskadliga stöden, vilka uppgår till 3,5 miljarder euro årligen, bör inom tio år köras ner eller styras om så att de stöder en övergång från nedsmutsning till hållbara lösningar för miljön. De för miljön allra skadligaste företagsstöden bör köras ner redan under nästa regeringsperiod.

3 Vi gör trafiken utsläppsfri, städerna och kommunerna hållbara

Trafiken bör i huvudsak drivas spårbundet och med elfordon. Den tunga trafiken och flygtrafiken bör börja använda biobränslen som är hållbart producerade. Låt oss bygga städer och tätorter enhetligt och hållbart längs med spårvägarna.

- Vi sätter Finland på spåret: vi gör snabba järnvägsförbindelser till kärnan i trafiken och ökar rutterna också utanför huvudbanan genom att påbörja ett ambitiöst spårinvesteringsprogram på över 10 miljarder under de kommande 12–20 åren. Vi påbörjar de viktigaste spårprojekten redan under nästa valperiod.
- Efter 2030 går vi över till att enbart sälja nya personbilar med nollutsläpp. Vi befriar elbilar från bil- och fordonsskatt för en bestämd tid, vi satsar på laddningsnät och tar i bruk ett anskaffningsstöd för elbilar och elcyklar. Vi avstår från parkeringsnormerna i byggandet.
- Vi utökar närtågtrafiken i tillväxtcentra, vi stöder spårvägsprojekt och främjar förutsättningarna för folk att röra sig till fots och med cykel. Vi stöder cykelvägsprojekt.
- Vi främjar skapande av spårförbindelser till Europa och minskar på flygandet genom att ta i bruk en flygskatt.
- Vi tar i bruk trängselavgifter i de stora stadsområdena för att råda bot på olägenheterna i stadstrafiken.

4 Vi skyddar naturens mångfald och ökar kolsänkorna

Skogen har alltid erbjudit finländarna skydd och utkomst. Nu, i klimatförändringens tid, gör skogen oss igen en ny tjänst: den fungerar som kolsänka och avlägsnar koldioxid från atmosfären och kyler ner den ödesdigra uppvärmningen. De massiva avverkningarna som den nuvarande regeringen planerar äventyrar dock denna kolsänka.

Försvagandet av naturens mångfald måste stoppas. Vi måste avstå från att öka avverkningarna. Avverkningarna måste ligga på en nivå som är hållbar för klimatet och för naturens mångfald och kolsänkorna bör ökas betydligt. Den sjätte utrotningsvågen går hand i hand med klimatförändringen och hotar vår naturs unika mångfald – och samtidigt människans livsmöjligheter. På samma gång som vi försvarar kolsänkorna försvarar vi skogsnaturens oersättliga diversitet, hotade kärr och våtmarker.

- Vi gör kolsänkorna till en inkomstkälla för skogsägarna: vi tar i bruk en odlingsavgift, som belönar skogsägaren för att hen låter skogen växa.
- Vi utökar finansieringen av naturskyddet med 100 miljoner euro om året och förverkligar skogsskyddsprogrammet Metso senast 2025.

- Vi förpassar kalhyggen på statsägd mark till historien.
- Vi förbjuder skogsröjning, vars avsikt är att skapa nya torvtäktssområden, och förbjuder även röjandet av nya åkrar på torvmarker. Vi förverkligar kärtskyddsprogrammet och återställer 200 000 hektar redan utdikade kärr.
- Vi beskogar 150 000 hektar obrukade åkrar. Redan efter 20 år skulle de här skogarna bilda en kolsänka på 1,4 miljoner ton koldioxid.
- Vi förnyar gruvlagen, förbjuder malmletning på naturskyddsområden och tar i bruk en gruvbrytningskatt.
- Vi förnyar vattenlagen så att vi förstärker bestånden av vandringsfiskar och främjar avlägsnandet av vandringshinder. Vi pålägger varje kraftverk en plikt att se till fiskerinäringen.
- Vi ser till att vi har en stark, självständig miljöförvaltning, vars uppgift är att övervaka att allmänintresset följs och som också vid behov har överklagningsrätt.
- Nya investeringar i fjärrvärmeenergi bör genom förändring av skatte- och stödpolitiken styras från förbränning av ved till lösningar som på riktigt är utsläppsfria.

5 På väg mot ett Finland som respekterar djurens rättigheter

Vi utvecklar jordbruksproduktionen i en mera etisk och hållbar riktning. Vi minskar stöden till djurproduktionen genom att börja med stöden till pälsfarmning och stöden till andra ohållbara produktionsmetoder inom djurproduktionen.

- Vi förbättrar det växtbaserade proteinets konkurrenskraft genom riktade stöd och en riktad högre beskattning av animaliska produkter.
- Vi förbjuder grisningsboxar, stallar för uppbundna djur och burar med nätgolv inom djurhanteringen. Vi utvidgar ekostandardernas krav på välmående till att gälla alla produktionsdjur.
- Vi förbjuder pälsfarmningen. Under en övergångstid bör pälsdjurens välmående förbättras och övervakningen av farmernas verksamhet bli strängare. Farmarnas övergång till andra branscher bör främjas genom ett särskilt förändringsstöd.
- Vi grundar en djurombudsmannatjänst och ser till att djurskyddsövervakningen har tillräckliga resurser.

Vi skapar världens bästa utbildning

Finlands framgång har alltid byggts på jämlik utbildning – på att vi får alla med oss. Vi måste återställa förtroendet för utbildningslöftet. Är utbildningen i Finland i fortsättningen en utgift som man skär ner, eller en placering på vilken framtiden byggs? Visa din natur och rösta! Valet är ditt.

6 Vi gör utbildningen till ett nationellt primärprojekt

Vi sätter som mål att höja finländarnas utbildningsnivå, stärka inlärningsresultaten och förutsättningarna för forskning och högskolor så de når den internationella toppen. Vi investerar en utbildningsmiljard: en miljard euro till utbildning och forskning. Vi kan finansiera detta genom nedskärningar i miljöskadliga stöd.

7 Stark satsning på förskolan

En högklassig förskola är en av de bästa placeringarna i framtiden för den minskar inlärningskillnaderna redan på ett tidigt stadium och förhindrar marginalisering.

- Varje barn bör ha rätt till förskola oberoende av föräldrarnas arbets- eller studiesituation. Den subjektiva rätten till förskola bör återinföras.
- Vi minskar på gruppernas storlek inom förskolan. Vi återställer gruppstorlekarna och personaldimensioneringen till de nivåer som rådde före nedskärningarna som den nuvarande regeringen gjorde. Vi gör förskolan avgiftsfri för 5-åringarna och går vidare med det en årsklass i taget.
- Vi gör förundervisningen tvåårig och börjar med 5-åringarna. Målsättningen är att alla deltar i förundervisningen. Vi utökar samarbetet mellan förskola och grundskola genom att skapa en flexibel för- och grundutbildning för 5–8-åringar.

8 Respekt åt grundskolans kärnuppdrag

Grundskolan är jämställdhetens flaggskepp. Den bör tilldelas resurser så den kan genomföra sin uppgift. Försämringen av inlärningsresultaten, som syns också i internationella mätningar, innebär framför allt att inlärningsresultaten har börjat gå skilda vägar. De som klarar sig bra klarar sig lika bra som tidigare. De som klarar sig dåligt, framför allt pojkar, gör däremot sämre ifrån sig än förr. Låt oss vända på den här utvecklingen.

- Vi ökar skolornas resurser rejält så att de kan stöda de elever som klarar sig sämre och de som är i behov av specialstöd.
- Vi stiftar en lag om lärardimensioneringen. Tillräckligt små undervisningsgrupper och en tillräcklig mängd lärare garanterar att lärarna har tid att bemöta eleverna som individer och förverkliga sin grunduppgift, det vill säga att undervisa.
- Arbetsro åt lärarna. Vi ser till att lärarna får tillräckligt med stöd och kompletterande utbildning och resurser för att kunna utföra sitt jobb.
- Vi säkerställer att det finns ett tillräckligt utbud av skolhälsovårdare, -psykologer och kuratorer, och att de går att nå. Vi säkerställer att studiehandledningen är tillräcklig.
- Vi utjämnar skillnaderna mellan olika områden genom att styra mera pengar till de skolor där man kämpar med växande problem.

9 Utbildning på andra stadiet åt alla är minimikravet

Få klarar sig på arbetsmarknaden med bara grundskola under de följande decennierna. Vi ser till att varje ungdom får utbildning åtminstone på andra stadiet.

- Vi gör utbildningen på andra stadiet avgiftsfri på riktigt och garanterar alla en utbildningsplats på andra stadiet.
- Vi förlänger läroplikten så den omfattar andra stadiet, eller gäller tills man har fyllt 18 år.
- Nedskärningarna har särskilt hårt drabbat yrkesutbildningen på andra stadiet. Vi återinför lärare i läroinrättningarna inom yrkesutbildningen och ser till att närundervisningen och handledningen ges tillräckliga resurser.
- För att man på riktigt ska kunna garantera alla en examen på andra stadiet måste man fånga upp dem vars studier riskerar att bli på hälft. Specialstödet bör förbättras och specialundervisningen utökas. Bristen på specialundervisning syns i vardagen.

10 Pengar, arbetsro och frihet till högskolorna och forskningen

En styrning som betonar kortsiktiga ekonomiska och politiska intressen samt den allt hårdare kortsiktiga finansieringskonkurrensen har försvagat högskolornas autonomi och förutsättningarna att koncentrera sig på långsiktigt vetenskapligt arbete, och i synnerhet på nyskapande grundforskning. Samtidigt har man skurit i studiepenningen, stödmånadernas antal har minskats och villkoren skärpts ytterligare.

Det är inte såhär man bygger en högskoleutbildning som håller världsklass. Låt oss ge studenterna, lärarna och forskarna frihet och resurser att studera, undervisa och forska utan att hela tiden hetsa dem. Låt oss istället för marknadsanpassning sätta bildningen i högsätet vad gäller högskole- och forskningspolitik. Låt oss skapa bästa möjliga förhållanden för högskoleutbildning och forskning som det här landet kan erbjuda.

- Vi stärker grundfinansieringen av universiteten och yrkeshögskolorna rejält genom att göra en nivåhöjning av grundfinansieringen och indexbinda den igen.
- Vi förstärker högskolornas autonomi genom att skapa ett stabilt, motprestationsfritt grundfinansieringselement som skulle täcka en betydande del av finansieringen.
- Vi slutar pina studenterna och ger dem en möjlighet att studera på heltid. Vi höjer alla studerandes studiepenning med en tredjedel. Vi avstår från studiestödets tvåstegsmodell för högskolestuderande, och från kraven på studiepoäng.
- Vi ökar antalet startplatser i högskolorna och höjer andelen högskoleutbildade till klart över 50 procent av årskullen senast 2030. Vi gör det lättare att söka in till en högskola på de ungas egna villkor. Vi avstår från kvoter för förstagångssökande och erbjuder en öppen högskoleutbildning till dem som inte ännu har en studieplats vid en högskola.
- Vi överför tyngdpunkten i forskningsfinansieringen från den mycket konkurrensutsatta och kortsiktiga snuttfinansieringen till en mera långsiktig finansiering av doktorandprogram, av studerande som skriver sin doktorsavhandling, av post doc-forskare och forskningsgrupper. Det här frigör tid från ekorrhjulet av projektadministration och finansieringsansökningar som istället kan sättas på själva forskningen.
- Vi utökar Finlands Akademis befogenheter att bevilja finansiering och genomför en nivåhöjning av finansieringen av statens forskningsanläggningar.
- Vi gör upp en vägkarta med avsikt att höja forsknings-, utvecklings- och innovationssatsningarna till 4 procent av bruttonationalprodukten under de två följande valperioderna.

11 Vi tar det ständiga lärandet till en ny nivå

I framtidens arbetsliv kan man vara säker på att nästan all kunskap behöver uppdateras. Det man lärt sig 2019 räcker inte längre 2038. Var och en kommer att behöva möjligheter till fortutbildning – vid behov kan man bli tvungen att utbilda sig för en helt ny bransch.

- Vi grundar ett nationellt kunskapsprogram och skapar en ny kunskapskyddsmodell som i huvudsak finansieras med offentliga medel, och vars kärna till exempel kan bestå av ens personliga utbildningskonto. Det ständiga lärandet ska inte vara avgiftsbelagt.
- Vi förnyar högskolornas finansieringsmodell så att den sporrar till att erbjuda även annat än kompletta examina – från enskilda kurser till skräddarsydda utbildningspaket. På så sätt stöds det ständiga lärandet.

Vi bekämpar fattigdomen och ojämlikheten

De mest jämlika samhällena är lyckligare och de klarar sig bäst. Vi vill ha ett Finland som beslutsamt försvarar jämställdhet och det omistliga människovärdet. Ska vi bygga ett Finland för några få eller ett allas Finland som på ett jämbördigt sätt hör till oss alla? Visa din natur och rösta! Valet är ditt.

12 Vi förnyar socialskyddet och tar ett steg mot basinkomst

Vi uppdaterar socialskyddet så att det svarar mot 2000-talets samhällsförhållanden. Vi behöver socialskyddet som bas för ett enhetligt och heltäckande skyddsnät, som inte är kränkande och som inte skiljer på folk och folk utgående från deras förhandenvarande situation på arbetsmarknaden. Det här skyddsnätet heter basinkomst. Basinkomsten är en motprestationsfri förmån som tillkommer alla fullvuxna, och som skulle ersätta alla nuvarande stöd som är lägre än basinkomsten.

En basinkomst skulle innebära en betydande förbättring för småinkomsttagarna och för dem som lever med en osäker utkomst. Basinkomsten skulle utgöra ett stabil grund för utkomsten under olika levnadsförhållanden och en flexibel trygghet med hjälp av vilken det skulle vara lättare att röra sig mellan till exempel lönearbete, företagande, studier, stipendiearbete och familjeliv.

- De Gröna föreslår en basinkomst på 600 euro i månaden.
- Vi övergår till basinkomst i två faser: under nästa valperiod inför vi en halv basinkomst som grund för det nuvarande socialskyddet, och under nästa valperiod inför vi full basinkomst.
- Basinkomsten skulle kompletteras med bostadsstöd, utkomststöd, barnbidrag och inkomstrelaterat skydd. Pensionerna skulle helt och hållet lämnas utanför basinkomstreformen.
- Jämte basinkomsten införs ett tätt nät av tjänster: för dem som behöver stöd ordnas servicemöten. Vi garanterar dem som är i behov av tjänster en personlig engencoach och en

individuell serviceplan. När folk inte längre är utsatta för aktivitetsvillkor som de upplever som förödmjukande, eller hotas av nedskärningar i socialskyddet, kan social- och arbetskraftstjänsternas yrkesfolk koncentrera sig på att hjälpa sina klienter.

- Som ett steg mot införande av basinkomst slås de nuvarande orsakslaterade minimiförmånerna ihop till ett baskydd som uppgår till samma nivå som det nuvarande arbetsmarknadsstödet, och som ytterligare höjs med 50 euro.

13 Vi fixar vårdtjänsterna och bekämpar utsattheten

Det är dags att återföra social- och hälsovårdsreformen (den s.k. vårdreformen) till grundfrågorna: Skillnaderna i hälsa och välfärd ökar i Finland. Befolkningen är uppdelad i dem som mår bra och dem som mår dåligt. Barn och unga som omhändertagits av barnskyddet löper större risk än andra att hamna utanför utbildning och arbetsliv. Den utvecklingen måste stoppas. Det gör vi framför allt genom att förbättra de offentliga bastjänsterna, så att ingen hamnar på sidan om. En av de centrala målsättningarna är att bekämpa barnfattigdomen. Vi ska inte låta tjänsterna för de allra skyddslösa styras av den privata marknaden och storföretagens vinstintressen mer än fallet är redan idag.

- De Gröna är redo att föra social- och hälsovårdsreformen (vårdreformen) i mål om bara gjutfelen i vårdreformen åtgärdas: vi slopar modellen som skulle överföra erbjudande av tjänster till den privata marknaden. Vi skapar ett äkta självstyre i landskapen, i vilket ingår beskattningsrätt. Problemen i finansieringssystemet åtgärdas och de stora städernas specialbehov uppmärksammas.
- Rätten till en god ålderdom är en mänsklig rättighet. De skriande bristerna i äldreomsorgen måste åtgärdas. Vi instiftar en lag som reglerar antalet vårdare per klient, vilka bör uppgå till minst 0,7 vårdare per klient. Vi förstärker övervakningen, begränsar vinstintresset i vården och skapar ett nationellt vårdalarmsystem, där arbetstagarna och de anhöriga tryggt och anonymt kan anmäla vanvård och förseelser. Vi grundar en äldreombudsmannatjänst.
- Vi reglerar personaldimensioneringen inom barnskyddet så att en person har högst 25 klienter åt gången. Vi höjer eftervården inom barnskyddet till 25 år.
- Vi slopar hälsostationsavgifterna och slår ihop klientavgifterna samt betaltaken för läkemedels- och resekostnaderna.
- Vi garanterar överskudsatta rätt till social kredit och skuldrådgivning.
- Vi förbjuder marknadsföring av snabbblån.
- Vi tar som målsättning att få ner bostadslösheten till noll senast 2026.
- Vi ökar produktionen av bostäder till rimligt pris och ökar även boenderådgivningen.
- Vi förbättrar tillgången på rus- och mentalvårdstjänster. Vi förstärker vårdgarantin inom mentalhälsan och garanterar en vårdplats på grundnivå inom mentalhälsan inom en månad.
- Vi förbättrar tillgången till patienthälsovård i synnerhet för mångsjuka patienter och patienter med svårt diagnosticerade sjukdomar. Var och en som lider av hälsoproblem bör ha rätt till adekvat vård.

14 Vi förpassar ojämlikheten till historien

Nästa regering bör vara en feministisk regering, som skrotar de strukturer som skapar ojämlikhet, och ger varje människa utrymme att tillämpa rätten att vara sig själv. Det finns glastak att krossa och det måste fås ett slut på rasismen, marginaliseringen och trakasserier. Vi måste skapa ett Finland, där det inte finns "vi" och "de", utan jämställda människor oberoende av kön, hudfärg, handikapp, sexuell orientering eller vilken annan som helst mänsklig egenskap.

- Vi förnyar familjeledigheten och gör den mer jämlik och flexibel. I De Grönas familjeledighetsmodell har båda föräldrarna varsin kvot på en 6 månader lång ledighet, och dessutom kan föräldrarna sinsemellan ytterligare dela på en 6 månaders ledighet. Alla familjeledigheter kan tas ut i delar och på så sätt smidigt förenas med barnavård och deltidsjobb: till exempel kan man lyfta en halv föräldrapeng under en dubbel tidsperiod.
- Vi tar itu med grundlösa löneskillnader och öppnar upp löneuppgifterna så att löneskillnaderna blir synliga.
- Vi tar itu med det könsbundna våldet och förstärker polisens, ungdomsservicens och skolornas resurser för att preventivt förhindra sexualbrott riktade mot barn. Vi definierar brist på samtycke som ett kriterium på våldtäkt.
- Vi tryggar handikappade människors rätt till ett jämställt, självständigt liv. Grunden för det utgörs av en hinderfri omgivning och rätten till kommunikation, delaktighet, jämställdhet och självbestämmande. Handikappservicen bör garanteras tillräckliga resurser.
- Translagen bör förnyas för att svara mot de grundläggande och mänskliga rättigheterna. Vi upphör med tvångssteriliseringen och tar i bruk juridisk bekräftelse av könet genom egen anmälan. Könskorrigeringsvården bör skiljas från den juridiska bekräftelsen av könet. Vi erkänner det tredje könet och tar i bruk könsneutrala personnummer.
- Vi förbjuder organiserad rasism i strafflagen.
- Vi ratificerar ILO169-fördraget. Lagstiftningen som berör samerna bör regleras så den är enhetlig med FN-fördraget om ursprungsfolkens rättigheter. Sametingets ställning och verksamhet bör förstärkas och rätten till självbestämmande förverkligas.
- Vi legaliserar ställföreträdande födsel under förutsättning att den ställföreträdande födaren frivilligt deltar i vården och det inte handlar om att skaffa sig ekonomisk fördel.

15 Vi tar ansvar globalt

Hur mycket det än finns att göra i Finland får vi inte sluta ögonen och dörrarna för dem som har det mycket sämre. Vi bekämpar den extrema fattigdomen och ojämlikheten i världen.

- Vi gör äntligen Finland till ett ansvarstagande nordiskt land: vi höjer biståndsmedlen till 0,7 procent av bruttonationalprodukten så som FN har stipulerat.
- Vi återinför humanismen, de mänskliga rättigheterna och rättsskyddet i asylpolitiken. Vi återinför rättshjälpen som tagits bort av de asylsökande. Vi stöder effektivt de människor som befinner sig i en sårbar situation, så som människohandelns offer och personer som tillhör sexuella minoriteter, könsminoriteter och religiösa minoriteter.
- Vi utökar de trygga och säkra rutterna att ta sig in i landet genom att höja flyktingkvoten till minst 3 000 personer årligen.

- Vi garanterar alla en faktisk möjlighet att få sin familj till sig genom familjeåterförening. Vi underlättar familjeåterföreningen genom att slopa ankomst- och tidsgränserna för dem som fått internationellt skydd och genom att göra gränserna rimligare för de övriga.
- Vi garanterar de papperslösa nödvändig hälsovård och utkomst samt nödinkvartering.
- Finland bör underteckna FN-avtalet om kärnvapenförbud.
- Vi gör ett slut på den aggressiva skatteplaneringen genom åtgärder internationellt och på EU-nivå. Vi instiftar en företagsansvarslag som gör det obligatoriskt för företagen att i sin verksamhet undvika och minska negativa inverknings på de mänskliga rättigheterna.

Vi skapar jobb och trygghet

Teknologin och omdaningarna i arbetslivet förändrar samhällets grundstrukturer. Vi behöver en stark satsning på utbildning och kunnande. Vi behöver en förnyelse av socialskyddet. Vi behöver en ambitiös klimat- och miljöpolitik, som skapar nya jobb och nya framgångsrika näringar. Hur ska vi skapa en framtid för finländskt arbete: Genom att förnya arbetslivet eller genom att bevara de gamla strukturerna? Genom att sysselsätta folk eller genom att göra dem missmodiga och få dem att känna sig kränkta? Visa din natur och rösta! Valet är ditt.

Målet måste vara att höja sysselsättningsgraden till nordisk nivå, vilket betyder minst 75 procent, och skapa 100 000 nya arbetsplatser senast 2023. Istället för att skuldbelägga de arbetslösa och försämra situationen för dem som har arbete ska vi göra det lättare att ta sig in i arbetslivet och öka tryggheten så att allt flera ryms med i arbetslivet och inte allt färre.

16 Genom utbildning och know-how får vi en kunnig arbetskraft

Bristen på kunnig arbetskraft är det som redan nu mest bromsar företagens anställningsbeslut. Genom att satsa på utbildning och forskning kan vi allra bäst trygga förutsättningarna för en positiv utveckling av sysselsättningen och produktiviteten under de följande decennierna.

- Vi genomför ovanbeskrivna miljardsatsning på utbildningen och forskningen i Finland för att lyfta dem till global toppnivå.
- Vi utsträcker utbildningslöftet till att vara ända till arbetskarriärens slut. De som varit med länge i arbetslivet bör ges möjlighet att uppdatera och förnya sitt kunnande ända fram till pensionen.

17 Vi underlättar den arbetsrelaterade invandringen och integreringen

Finland kommer att behöva invandrare på arbetsmarknaden i allt högre grad när befolkningen åldras. Vi behöver såväl arbetsrelaterad invandring som starka satsningar på integrering.

- Vi underlättar anställningen av utländska arbetstagare genom att slopa tillgänglighetsprövningen, genom att försnabba arbetslovspraxisen samt genom att öka erkännandet av kompetens införskaffad utomlands.

- Vi slopar terminsavgifterna för studerande som kommer från områden som inte hör till EU eller ETA, och erbjuder studenterna permanent uppehållstillstånd efter att de är färdiga med sina studier.
- Vi slopar hindren för sysselsättning av invandrare och försnabbar deras möjligheter att omfattas av integreringstjänsterna.
- Vi avlägsnar hindren för sysselsättning av asylsökande genom att ge alla sökande ett personsignum och ett officiellt identitetsbevis samt genom att slopa karensen.
- Vi stöder de asylsökandes väg till språk-, yrkes- och högskolestudier och bistår med aktiv guidning vid ansökning till ifrågavarande undervisning.

18 Vi sänker trösklarna i arbetslivet

Vi gör arbetet mer flexibelt så att det anpassar sig till den situation individen befinner sig i just då: när barnen är små, när de ålderstigna föräldrarna behöver vård, när arbetskapaciteten börjar försvagas eller pensionsåldern närmar sig.

- Vi underlättar möjligheterna till deltidsarbete, vilket gör att folk orkar bättre i arbetslivet och förhindrar att arbetskariären upphör eller avbryts.
- Vi utvecklar mellanarbetsmarknaden till en fil in i arbetslivet och underlättar med hjälp av ett lönebidrag de långtidsarbetslösa, de delvis arbetsförmögna, de ungas och invandrarnas möjligheter att sysselsättas på den öppna arbetsmarknaden, till exempel i lokala företag och inom den tredje sektorn.
- Vi gör arbete lönsammare än tidigare. Vi tar ett steg mot basinkomst, vilket garanterar ett basskydd i alla livssituationer och inte minskar de euron man förtjänar utöver basinkomsten.
- Vi förbättrar företagarnas och de självsysselsattas socialskydd genom att bland annat främja kombinationsskyddet, som man smidigt kan ackumulera både genom lönearbete och som företagare.
- Vi stöder skapandet av nya arbetsplatser i mikroföretagen genom att slopa arbetsgivaravgiften för den första arbetstagaren under det första anställningsåret.

19 Vi förnyar tjänsterna för arbetsökande

Vi skräddarsyr tjänsterna med tanke på hur livssituationen ser ut. Den som till exempel lider av rus- eller mentala problem kan först behöva ro för rehabilitering innan hen återvänder till arbetsmarknaden.

- Vi förnyar arbetskraftstjänsterna så att de mera individuellt stöder varje enskild arbetstages behov. En människa kan behöva såväl arbetskraftstjänster som socialtjänster, eller utbildning i enlighet med sin livssituation.
- Vi betonar tydligare än tidigare utbildningen och den arbetslösa egen aktivitet inom till exempel frivilligarbetet som en del av arbetslöshetsperioderna.
- Vi avstår från aktivitetsvillkoren, som upplevs som förödmjukande.
- Vi säkerställer ändamålsenligheten i stödåtgärderna och förhindrar att de används fel. Vi ser till att rehabiliterande arbetsverksamhet, arbetsexperiment och praktik inte används

som ett sätt att ersätta riktiga anställningar. Vi skapar ett kvalitetskriterium för arbetskraftsutbildning och coaching.

- Vi ser till att de som genomgår mentalrehabilitering och de som är handikappade har rätt till arbete och lön.

20 Den offentliga sektorn stöder förnyelsen av ekonomin

Genom att förnya företagsstöden, ta kontroll över digitaliseringen och genom att satsa på grön ekonomi kan den offentliga sektorn fungera som en motor som försnabbar förnyelsen av arbetslivet.

- Vi förnyar företagsstöden genom att flytta tyngdpunkten till de små tillväxtorienterade företagen samt forsknings- och utvecklingsverksamheten.
- Vi erbjuder företagen tjänster i enlighet med principen allt-från-en-lucka.
- Vi styr investeringar till lågutsläppsenergi, ren teknologi, träbyggande, spårtrafik och elektrifiering av persontrafiken.
- Vi utnyttjar de offentliga anskaffningarna för att försnabba övergången till ett utsläppsfritt samhälle och förutsätter ansvarsfullhet och betalning av skatter vid upphandlingen.
- Vi fortsätter öppna de offentliga kunskapsbaserna och reglementerar krav på öppna gränssnitt för offentliga datasystem.